

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Географічний факультет
Кафедра геодезії та картографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

факультету навчальної роботи Володимир ПАСЬКО

«23» 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ПЕДАГОГІЧНА
МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА**

для здобувачів освіти

галузі знань
спеціальності
освітнього рівня
освітньої програми
вид дисципліни

Е – Природничі науки, математика та статистика
Е4 – Науки про Землю
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Картографія та геоінформаційні системи
обов'язкова

Форма навчання

денна

Навчальний рік

2025/2026

Семестр

2

Кількість кредитів ECTS

3

Мова викладання, навчання

та оцінювання

українська

Форма заключного контролю

іспит

Викладачі:

Леся ЛИТВИНЧУК, доктор психологічних наук, професор кафедри педагогіки,
професор

Людмила ЛЕВИЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,
доцент

Пролонговано: на 2026/27 н. р. _____ (_____) “___” _____ 2026 р.;
на 2027/28 н. р. _____ (_____) “___” _____ 2027 р.;

Київ – 2025

Розробники:

Леся ЛИТВИНЧУК, доктор психологічних наук, професор кафедри педагогіки, професор

Людмила ЛЕВИЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, доцент

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки, протокол № 1 від 25 серпня 2025 року.

Завідувач кафедри

Алла МАРУШКЕВИЧ

25 серпня 2025 року.

Схвалено науково-методичною комісією факультету психології, протокол № 1 від 26 серпня 2025 року.

Голова науково-методичної комісії

Іванна АНАНОВА

26 серпня 2025 року.

Затверджено на засіданні кафедри геодезії та картографії, протокол № 1 від 27 серпня 2025 року.

Завідувач кафедри

Людмила ДАЦЕНКО

27 серпня 2025 року.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету, протокол № 7 від 27 серпня 2025 року.

Голова науково-методичної комісії

Наталія КОРОГОДА

27 серпня 2025 року.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів із законами та закономірностями процесів навчання та виховання, набуття студентами систематизованих знань з дидактики, та теорії виховання у вищій школі, формування потреби професійно-педагогічного розвитку, комплексних компетентностей з кваліфікації «викладач закладу вищої освіти», розвиток педагогічного мислення та сприяння професійному самовизначенню

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

- успішне опанування психолого-педагогічних дисциплін;
- знання сутності основних понять методології та організації наукових досліджень;
- володіння сучасними методам корпоративної та професійної етики.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Вивчення дисципліни пов'язане із розумінням психологічних особливостей навчальної діяльності студентів у вищій школі, виконує функцію методологічної основи для виходу на більш високий рівень узагальнення, розвитку професійної рефлексії при відборі, структуруванні і методичному осмисленні змісту навчання і навчальної діяльності з предметів спеціальності і спеціалізації. Ґрунтується на знаннях загальних принципів пізнання філософського рівня методології, концепцій, наукових підходів суспільних, природничих і технічних наук, конкретно наукових підходів, що використовуються в дисциплінах професійної та практичної підготовки.

4. Завдання вивчення дисципліни полягають у формуванні

ЗК: Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК05). Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу та синтезу (ЗК06). Здатність працювати в команді (ЗК10). Цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК11). Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК12).

СК (СК08, СК10) Вміння застосовувати основи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі у закладах освіти. (СК08), СК10. Вміння формулювати задачі моделювання, створювати моделі об'єктів і процесів у геосферах та їхніх компонентах із використанням математичних, картографічних методів і геоінформаційних технологій. (СК 10).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	% у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Основні аспекти методології педагогіки вищої школи.	лекція	презентація виконання самостійних завдань	40%
1.2	Дидактика вищої школи, процес навчання. Зміст вищої освіти.	лекція, семінарське заняття		
1.3	Система організації виховної	лекція		

	роботи у вищій школі.			
1.4	Психолого-педагогічні основи формування професійної компетенції викладача ЗВО	семінарське заняття		
1.5.	Педагогічна техніка викладача. Педагогічний такт як стратегія поведінки викладача.	семінарське заняття	презентація виконання самостійних завдань	
1.6.	Педагогічне спілкування в структурі педагогічної діяльності. Позитивна психологія спілкування.	семінарське заняття	презентація виконання самостійних завдань	
2.1	Уміти впроваджувати результати наукових досліджень у освітню практику, відповідально здійснювати виховну роботу	лекція	аналіз, оцінювання, виконання практичних завдань, презентації	40%
2.2	Володіти методами управління закладом вищої освіти, його колективом	лекція		
2.3	Вміти самостійно збирати, опрацьовувати та критично аналізувати, узагальнювати інформацію з різних джерел	семінарське заняття		
2.4	Уміти застосовувати набуті знання на практиці, адаптуватися до нових ситуацій	семінарське заняття		
3.1	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	підготовка виступів, презентацій	оцінювання презентацій, виступів	20%
3.2	Здатність оволодівати сучасними знаннями	підготовка виступів, виконання практичних завдань	контрольні завдання	
3.3	Здатність будувати міжособистісні стосунки, працювати в групі	обговорення конфліктних ситуацій	вправи	
4.1	Автономно і відповідально усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики	виступи, МКР	виконання практичних завдань, залік	
				100%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання:

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)													
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	4.1
ПРН 02. Застосовувати свої знання для визначення і вирішення проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень в науках про Землю.	+		+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 10. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в області наук про Землю.	+	+	+	+		+	+	+		+	+	+	+	+
ПРН 11. Застосовувати освітні технології та методи викладання предметного матеріалу наук про Землю у закладах освіти.	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання знань студентів:

Семестрове оцінювання:

		Частина 1		Частина 2	
		Min. – 18 балів	Max. – 30 балів	Min. – 18 балів	Max. – 30 балів
1.	Усна відповідь, презентація	6	10	6	10
2.	Систематичність роботи над курсом	3	5	3	5
3.	Активність	3	5	3	5
4.	Модульна контрольна робота (проект)	6	10	6	10
	Іспит	Мін - 24 бали, мах – 40 балів			
	2 – мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань.				

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 20 балів* для одержання допуску до іспиту обов'язково виконати творче завдання підвищеної складності, яке оцінюється у 40 балів. Рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів.

Критерії оцінювання:

Усна відповідь, доповнення, участь у дискусії на занятті:

4-5 бали – студент у повному обсязі володіє теоретичним матеріалом, вільно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, оперує не лише обов'язковою, а й додатковою літературою;

2-3 бали – студент у достатньому обсязі володіє теоретичним матеріалом, вільно його викладає, але недостатньо аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, оперує обов'язковою літературою; допускає несуттєві неточності;

1 бал – студент загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, у відповіді є суттєві неточності.

Доповнення:

2 бали – доповнення (коментарі в дискусії) змістовне, ґрунтовне; конструктивно доповнює обговорення теми;

1 бал – доповнення / коментарі в дискусії / загалом змістовне.

Письмова (самостійна, домашня) робота: (мах – 10 балів)

9-10 балів – студент бездоганно виконує завдання (глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція; аналіз, порівняння навчального матеріалу; вміння формулювати висновки та методичні поради з вирішення означеної проблеми);

6-8 балів – студент у достатньому обсязі виконує письмове завдання; допускає несуттєві неточності (тема розкрита неповно);

3-5 балів – студент загалом виконує завдання (частково розкриває сутність проблеми); обґрунтовує сутність педагогічних явищ, робить висновки, але непослідовно; пропонує поверхове усунення педагогічних конфліктів та розв'язання педагогічних ситуацій;

1-3 бали – студент поверхово виконує домашнє завдання (розкритий лише окремий аспект); пропонує не повний перелік способів та прийомів усунення педагогічних конфліктів, вирішення педагогічних ситуацій; допускає чимало помилок, але не може їх схарактеризувати; не помічає і не виправляє грубих помилок.

Презентація:

20-16 балів - студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження;

15-12 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності;

11-0 балів - в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань у вирішенні поставлених завдань. Робота містить суттєві помилки.

Контрольна робота:

18-20 балів - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи;

15-17 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності;

12-14 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

0-11 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі.

7.2. Організація оцінювання:

Оцінювання студентів здійснюється під час усіх видів навчальних занять і за результатами самостійної роботи. Під час занять оцінюються: усна відповідь, презентація, виконання практичних завдань, рішення педагогічних задач. Модульні контрольні роботи виконуються і оцінюються після завершення модулю і включають в себе запитання з усього навчального курсу. Максимальна кількість балів за роботу протягом семестру дорівнює 100. Підсумковий бал виставляється за результатами роботи студента впродовж семестру і іспиту.

При простому розрахунку отримаємо:

	Частина 1	Частина 2	Іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>24</i>	<i>60</i>
Максимум	30	30	40	100

7.3. Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90–100
Добре / Good	75–89
Задовільно / Satisfactory	60–74
Незадовільно / Fail	0–59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Частина 1. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ				
1.	Тема 1. Основні аспекти методології педагогіки вищої школи	2	2	10
2.	Тема 2. Дидактика вищої школи, процес навчання. Зміст вищої освіти	2	2	10

3.	Тема 3. Система організації виховної роботи у вищій школі. Контрольна робота	4	4	10
	Всього	8	8	30
Частина 2. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА				
4.	Тема 4. Психолого-педагогічні основи формування професійної компетенції викладача ЗВО	2	2	10
5.	Тема 5. Педагогічна техніка викладача. Педагогічний такт як стратегія поведінки викладача.	2	2	11
6.	Тема 6. Педагогічне спілкування в структурі педагогічної діяльності. Позитивна психологія спілкування. Контрольна робота	2	2	10
	Всього	6	6	32
	ВСЬОГО	14	14	62

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекції – **14 год.**

Семінарські заняття – **14 год.**

Самостійна робота – **62 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Марушкевич А., Спіцин Є. Педагогіка вищої школи і педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації до вивчення курсу. Навч.-методичний посібник. К., 2022. 56 с.

2. Педагогіка вищої школи і педагогічна майстерність викладача : хрестоматія / укладачі: В. А. Бугров, А. А. Марушкевич, Є. С. Спіцин. К. : ВПЦ "Київський університет", 2022. 704 с.

3. Марушкевич А., Спіцин Є. Педагогіка вищої школи: підручник: 2-ге вид., переробл. і доповн. К. : ВПЦ «Київський університет», 2021. 576 с.

4. Марушкевич А., Спіцин Є., Жиленко М. Педагогічна майстерність викладача. Підруч-ник К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2023. 191 с.

5. Марушкевич А., Спіцин Є., Жиленко М. Педагогічна майстерність викладача. Підручник К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2024. 231 с.

6. Навчання студентської молоді: світові освітні тренди: монографія у співавторстві / за заг. ред. А.А.Марушкевич, Київ, ЦП «Компринт», 2023. 150 с.

7. Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (друга редакція, – введено в дію наказом ректора № 730-32 від 11 квітня 2022 року) [Електронний ресурс]: Режим доступу. <http://nmc.univ.kiev.ua/doc.htm>

8. Педагогічна конфліктологія: навч. посібн.: автор-упорядник В.В. Бойченко. Умань: ВПЦ «Візаві», 2024. 170 с.

9. Статут Київського національного університету імені Тараса Шевченка (нова редакція). 2022. <https://knu.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf>

10. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.

Додаткові:

1. Вимоги до особистості викладача вищої школи. URL: https://pidru4niki.com/70123/pedagogika/vimogi_osobistosti_vikladacha_vischogo_navchalnogo_zakladu
2. Головка Н. І. Технології інтерактивного навчання. Курс лекцій. Київ: ЦП «Компринт», 2020. 130 с.
3. Етичний кодекс університетської спільноти КНУ імені Тараса Шевченка. 2025. <https://knu.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>
4. Інтерактивні технології навчання: електронний навчальний курс. А. Єрмоленко. Біла Церква: БІНПО, 2022. 37 с.
5. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти : монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 143 с.
6. Кошечко Н.В. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 115 с.
7. Литвинчук Л.М. Фактор «невизначеності» як об'єкт психологічного дослідження в контексті підготовки суб'єктів освітнього простору до професійної діяльності. В С. Д. Максименко, Л. М. Литвинчук, В.Є. Луньов та ін. Формування особистості в умовах невизначеності: Актуальні проблеми психологічного вивчення: Практичний посібник (с. 106). К.: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024.
8. Левицька Л. Толерантність як цінність майбутнього викладача вищої школи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Педагогіка», Том 2 №14. (2021). С. 22-26. <http://d.rg10.17721/24153699.2021.14.05>
9. Модернізація професійної підготовки майбутніх педагогів у контексті освітніх трансформацій : кол. моногр.; за ред. О. Коберника. Умань : Візаві, 2024. 275 с.
10. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/2020-metod-rekomendaciyi>
11. Наука, освіта, інновації: досвід дослідницьких університетів ЄС: монографія у співавторстві / А.А. Марушкевич, О.В. Плахотнік, Н.М. Кузьменко, Є.С. Спіцин та ін./ за заг. ред. д. пед. наук, проф. А.А. Марушкевич. Київ, ФОП Ямчинський О.В., 2022. 115 с.
12. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Костенко О. В. Інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу» / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, О. В. Костенко. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2020. 228 с.
13. Педагогіка партнерства : навч. посіб. для студ. ЗВО / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; укл.: М. І. Гагарін, В. В. Мартинюк. Умань: Візаві, 2024. 216 с.
14. Плахотнік О.В. Методика навчання у категоріальному полі професійної підготовки викладача вищої школи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогіка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2 (16). 2022. С. 40-45
15. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII. 01.07.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
16. Професійний стандарт на групу професій "Викладачі закладів вищої освіти" https://osvita.ua/doc/files/news/819/81950/610_Vikladachi_zakladiv_vishoyi_osviti.pdf
17. Професійно-педагогічна компетентність науково-педагогічного працівника: навчальний посібник /А. А. Марушкевич, Н. М. Кузьменко, О. В. Плахотнік, Є. С.

Спіцин, М. В. Жиленко/ за заг. ред. докт. пед. наук, проф. А. А. Марушкевич. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 112 с.

18. Сучасні освітні технології у вищій школі: науковий збірник / За заг. ред. Алли Марушкевич. м. Київ, ФОП Ямчинський О.В., 2021. 117 с.

10. ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

Приклади контрольних і екзаменаційних завдань, тематика проектних завдань для КР, методичні вказівки і завдання для самостійної роботи, семінарсько-практичних занять, питання для підготовки до іспиту можна отримати через електронну пошту викладача: ludmbogd@knu.ua; l.lytvynchuk@knu.ua.